

Dış Ticaret

Güncel Görünüm

Eylül 2021

Güncel Görünüm

Dış Ticaret

Pandemi döneminde küresel tedarik zincirinde önemli kısıtlar yaşanırken coğrafi konumunun avantajlarından faydalanan Türkiye bu süreci en az hasarla atlatan ülkelerden oldu. İhracatta ardı ardına rekorlar kırılırken diğer yandan başta enerji olmak üzere ara mallarda ithalata bağımlı olunması ise dış ticaret dengesinde arzu edilen toparlanmaların kaydedilmesinin şimdilik önüne geçiyor. Ayrıca döviz kurlarında yaşanan hızlı yükselişin ihracat eğilimini arttırdığı görülüyor.

Türkiye'nin son yıllarda ihracatının ithalattan daha hızlı artması ithalat karşılama oranını da yükseltirken; enerji ve ara mal gibi ithal girdilerin sanayi ve ihracatta önemli yer tutması ithalatın belirli bir seviyenin altına düşmesinin önüne geçiyor. Küresel ticaret içerisinde Türkiye'nin konumunun giderek sağladığı rakamlara bakılarak görülebilirken önümüzdeki dönemde yüksek teknoloji ürünlerine odaklanılarak bu gruptaki ürünlerin ihracat içindeki payı artırılması hem cari denge görünümüne olumlu yansıtacak hem de dış ticaret hadlerini yukarı çekecektir.

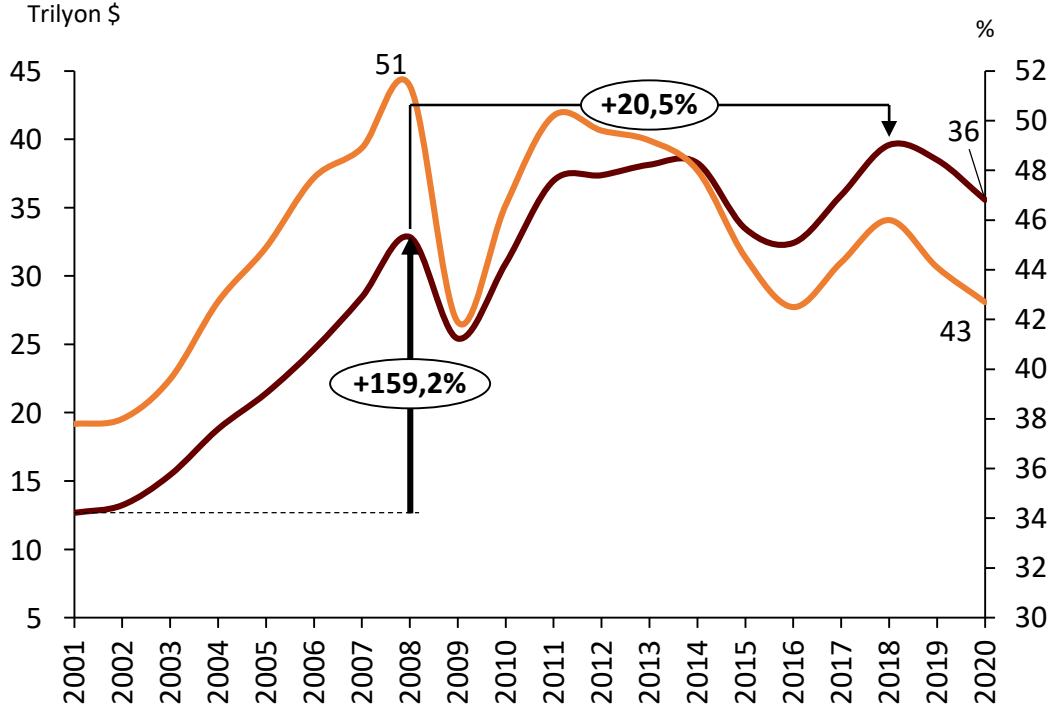
İhracatta bulunduğu pazar sayısını ve arz ettiği ürün çeşitliliğini artırarak pandemi sonrası koşullarda küresel ticaretin söz sahibi ülkelerinden biri olmak isteyen Türkiye'nin elini güçlendiren faktörlerin başında Karadeniz ve Akdeniz'de keşfedilen ve keşfedilmesi beklenen enerji rezervlerinin yanı sıra Uzak Doğu ülkelerine kıyasla ticaret rotalarına daha yakın bir konumda bulunması geliyor. Yurt içindeki ekonomik ve finansal koşullarda normalleşme sağlanabildiği takdirde önümüzdeki süreçte Türkiye'nin güçlü kamu desteği ve aktif özel girişimle bugünküne göre çok daha sağlam bir dış ticaret görünümüne kavuşması muhtemel gözüküyor.

2008'deki finansal krizin ardından küresel ticaret hacmindeki büyüme yavaşlarken korumacı önlemlerdeki artış da bunda etkili oldu.

Küresel Ticaret ve GSYH

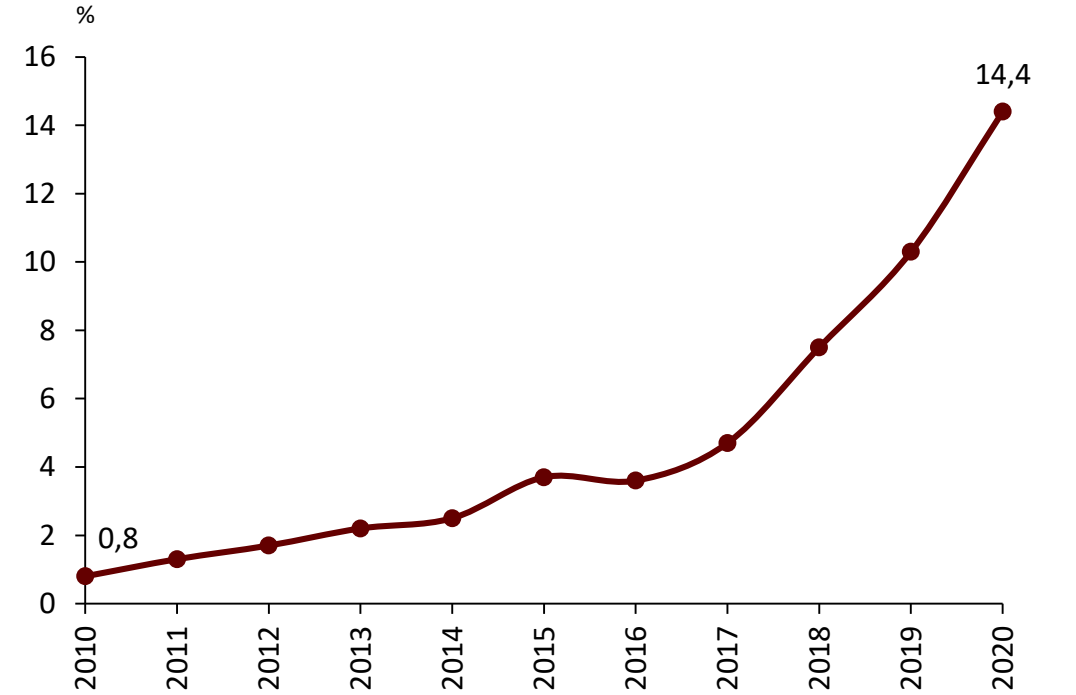
Trilyon \$ - % Oran

— Küresel Ticaret Hacmi -sol-
— Küresel Ticaret Hacmi / Küresel GSYH -sağ-

Küresel Ticarete Korumacılık Oranı

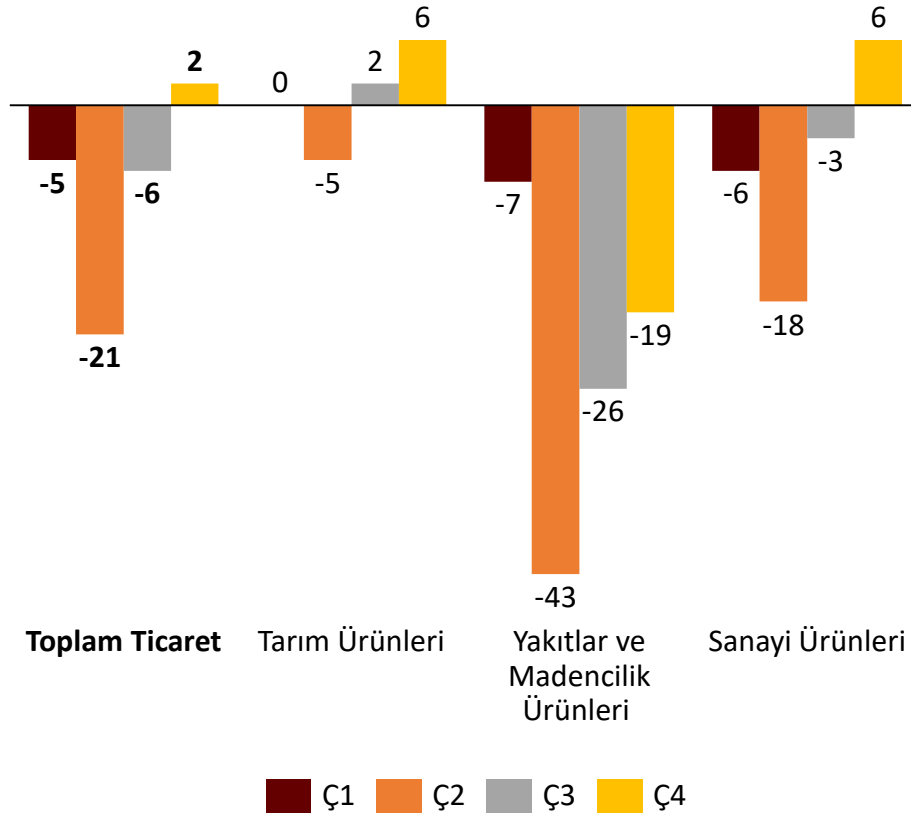
Küresel Ticaret Hacmi İçerisindeki Payı, % Oran

Pandeminin gölgesinde geçen 2020 yılında küresel ticaret hacmi %7,5 daraldı.

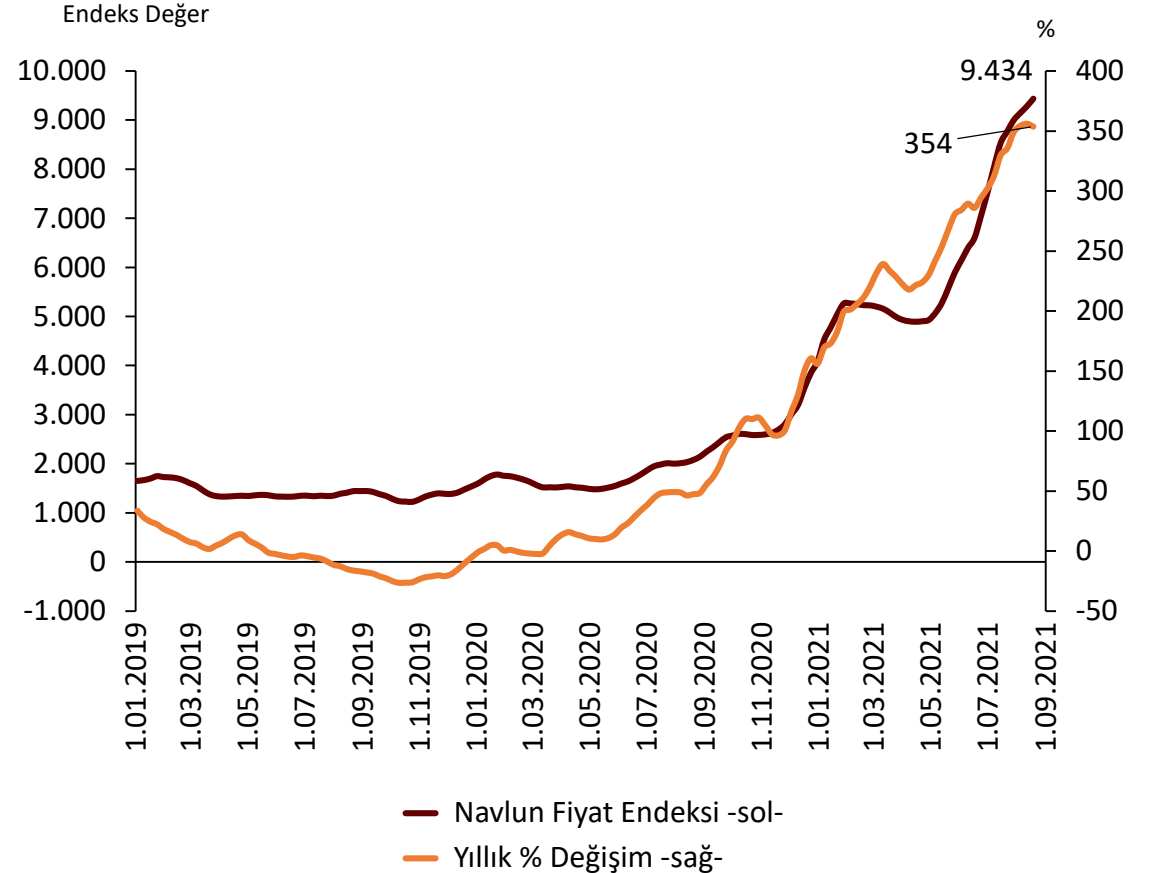
Küresel Ticaret Hacmi Değişimi

Yıllık % Değişim, 2020/2019

Konteyner Navlun Fiyatları

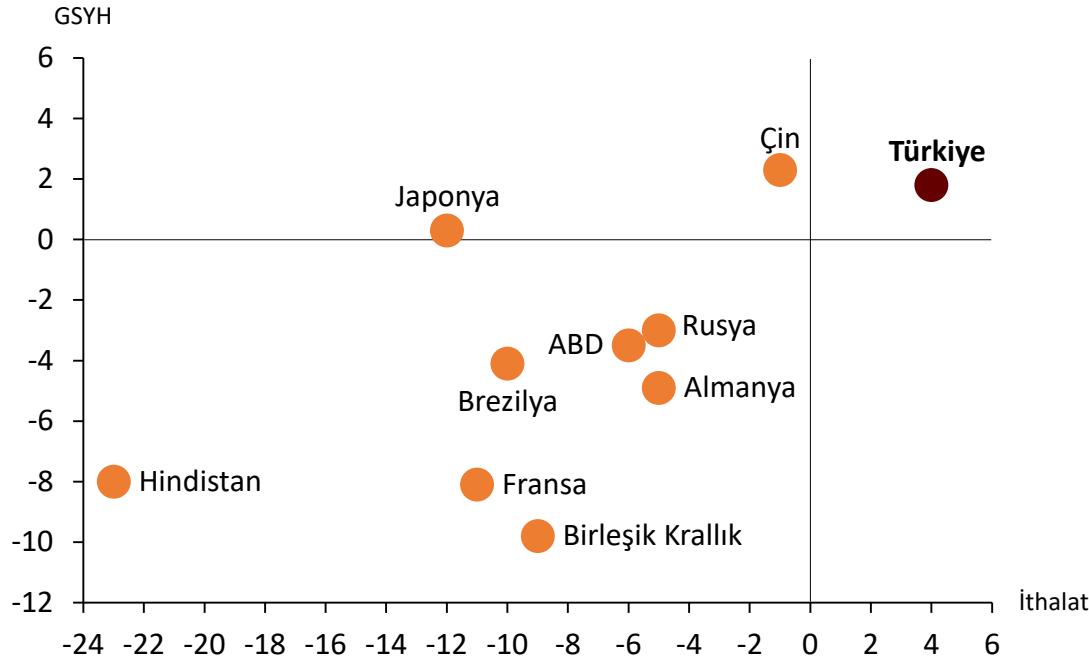
Endeks Değer, 4 Haftalık Hareketli Ortalama - Yıllık % Değişim

Türkiye ise bu dönemde para politikalarının etkisiyle kredi hacmini genişletirken bu durumun dış ticaret dengesine olumsuz yansımaları oldu.

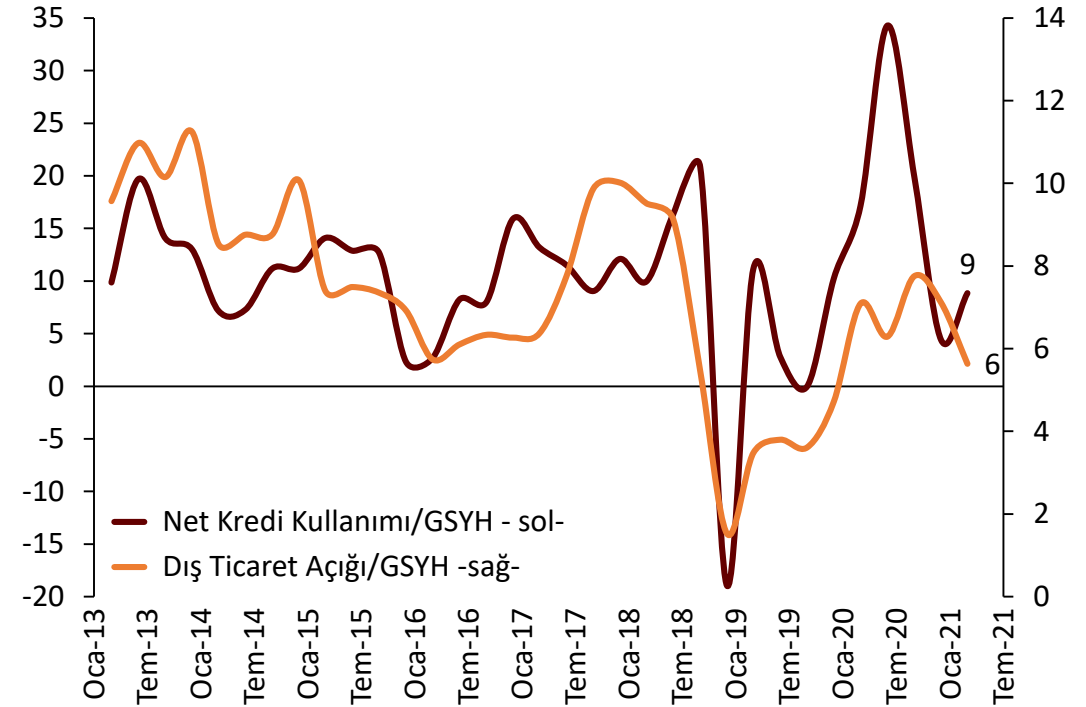
Ülkelerin İthalat Hacmi ve GSYH

Yıllık % Değişim, 2020/2019

Net Kredi Kullanımı ve Dış Ticaret Açığı

% Oran

* Net kredi kullanımı dönem sonu toplam kredi hacimlerinin çeyreklik farkları alınarak hesaplanmıştır.

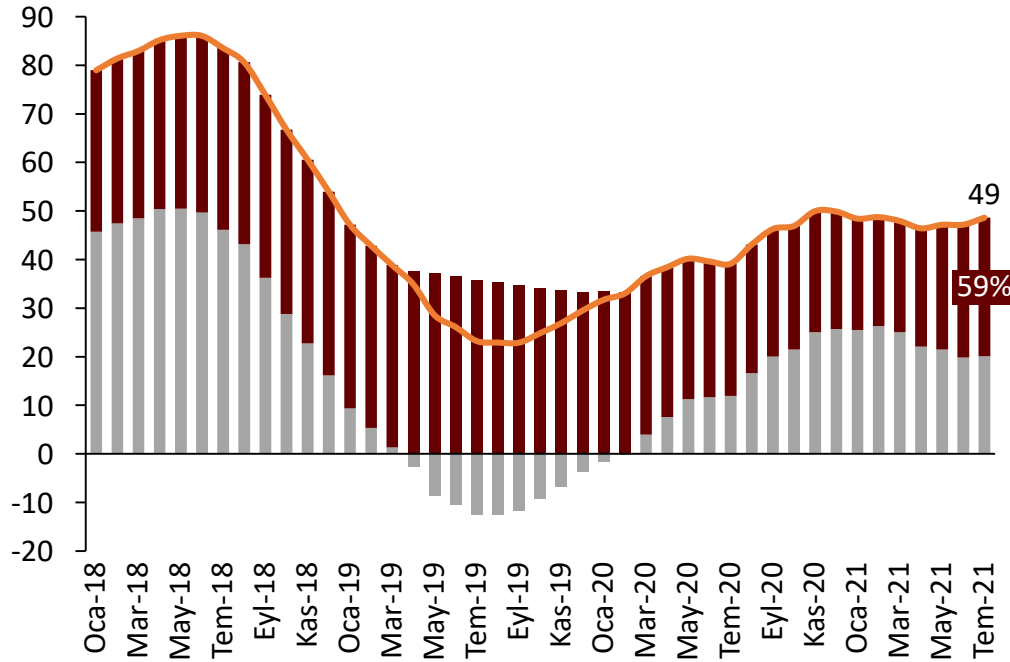
** Dış ticaret açığı ve GSYH verilerinde TL cinsinden çeyreklik dönem sonu rakamları alınmıştır.

Türkiye - Dış Ticaret Dengesi

Türkiye'nin enerjide %70 civarında dışa bağımlı olması da dış ticaret dengesi görünümünü olumsuz etkiliyor.

Dış Ticaret Açığı

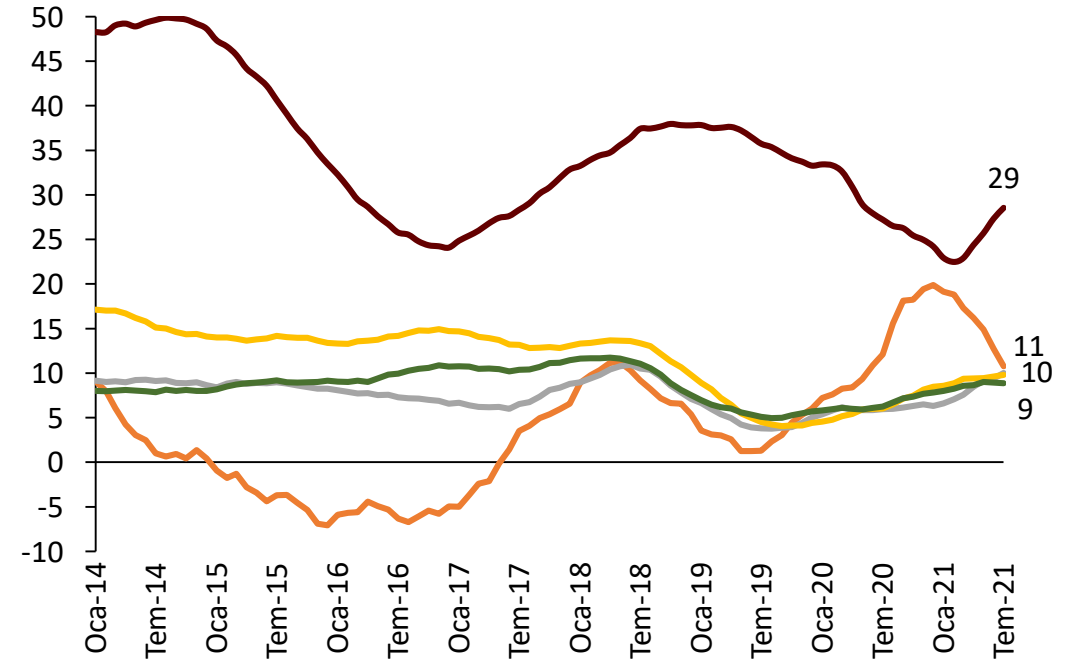
Yıllıklandırılmış, Milyar \$

— Dış Ticaret Açığı — Enerji Açığı — Enerji Dışı Açık

Fasıllara Göre Dış Ticaret Açığı

Temmuz 2021 İtibarıyla İlk 5 Fasıl, Yıllıklandırılmış, Milyar \$

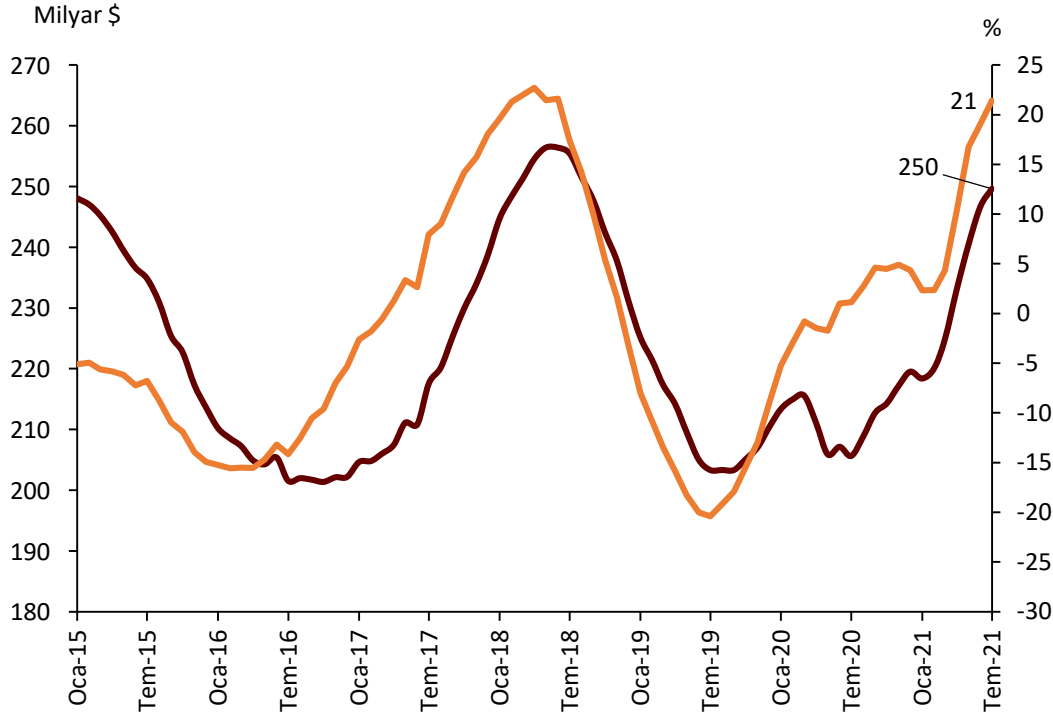

— Enerji — Kazanlar ve Makineler
— Kıymetli Madenler — Elektrikli Makine ve Cihazlar
— Demir ve Çelik

Tarihte ilk kez ihracatta 200 milyar \$ seviyesi aşıldı ancak ithal girdi maliyeti nedeniyle ithalattaki büyüme de ihracata yakın seviyelerde geliyor.

İthalat

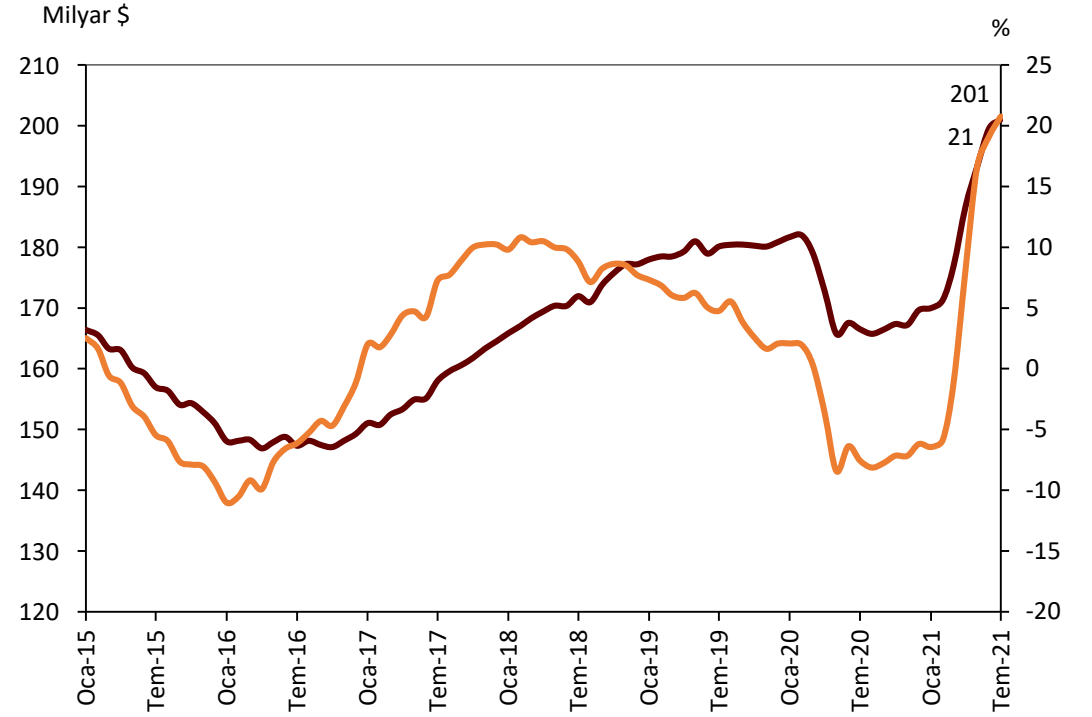
Yıllıklandırılmış, Milyar \$ - Yıllık % Değişim

İthalat -sol-
Yıllık % Değişim -sağ-

İhracat

Yıllıklandırılmış, Milyar \$ - Yıllık % Değişim

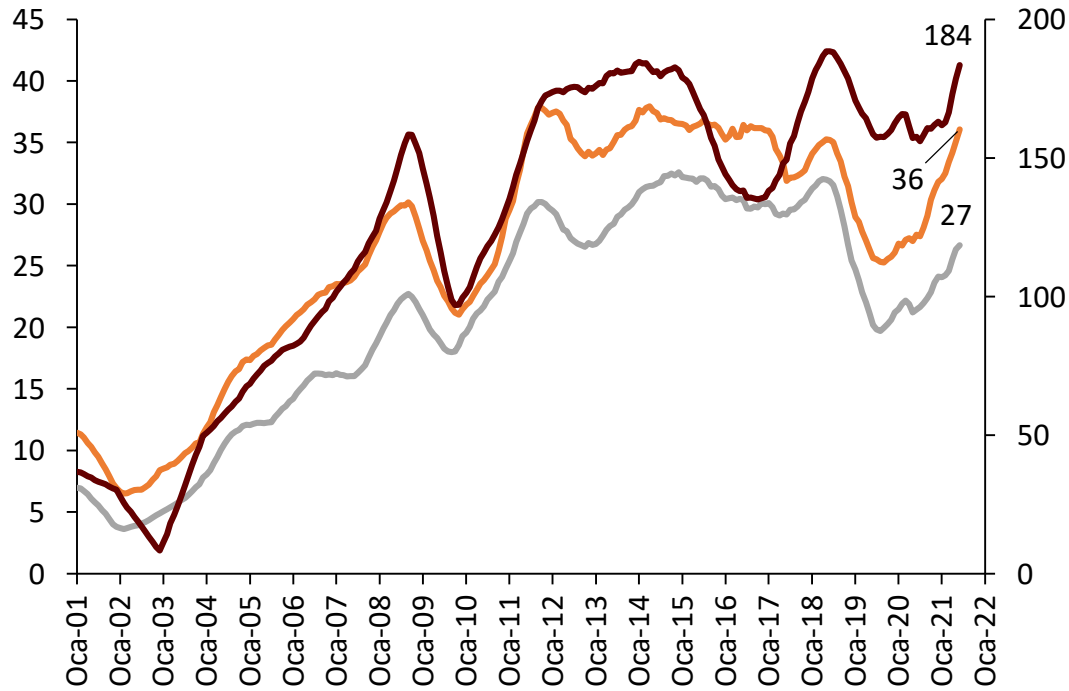

İhracat -sol-
Yıllık % Değişim -sağ-

İthalatın çok önemli bir kısmı ara mallardan oluşurken bu gruptaki fiyat artışları ÜFE üzerinde doğrudan baskı oluşturmaktadır.

Mal Gruplarına Göre İthalat

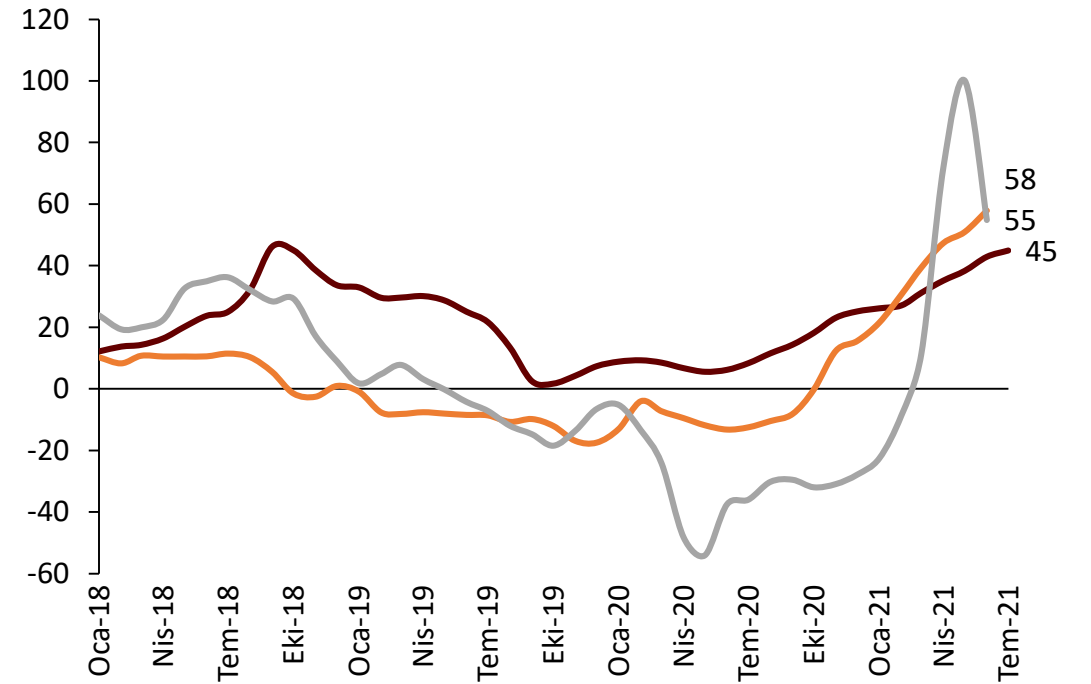
Yıllıklandırılmış, Milyar \$

— Ara Mallar -sağ-
— Tüketim Malları -sol-
— Yatırım Malları -sol-

Ara Malı İthalat Fiyatı ve Yi-ÜFE

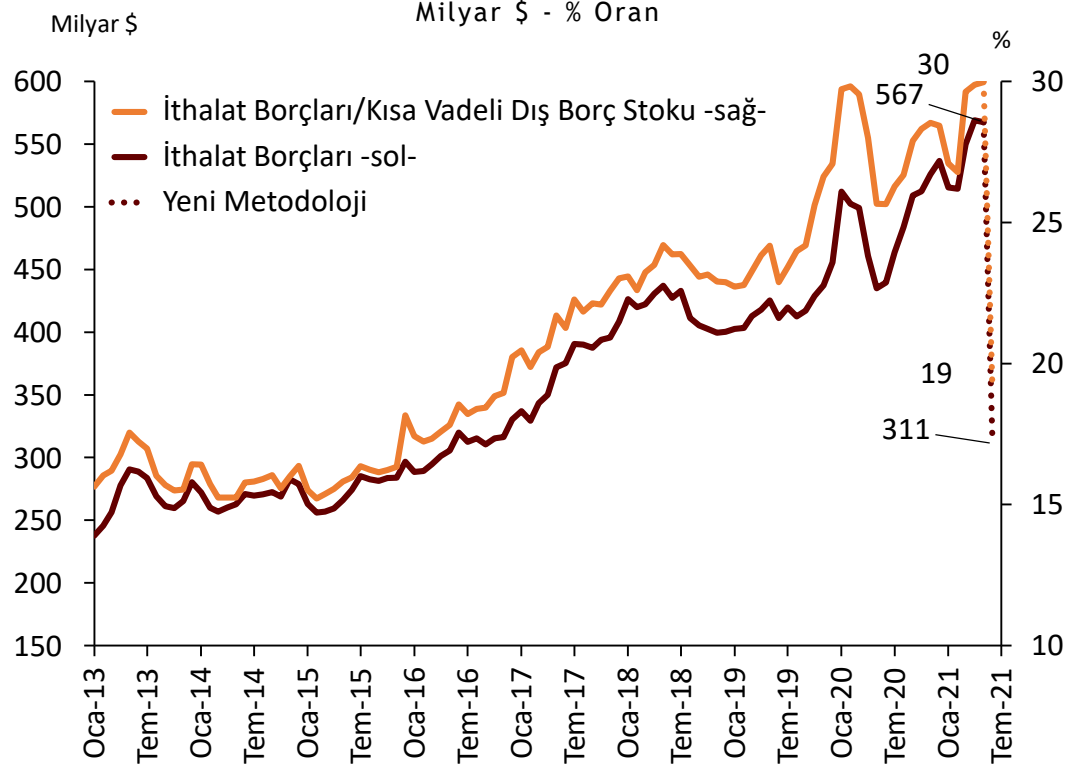
Endeks Değer, Yıllık % Değişim

— Yi-ÜFE
— Ara Malı İthalat Birim Değer (Enerji Hariç)
— Enerji İthalat Birim Değer

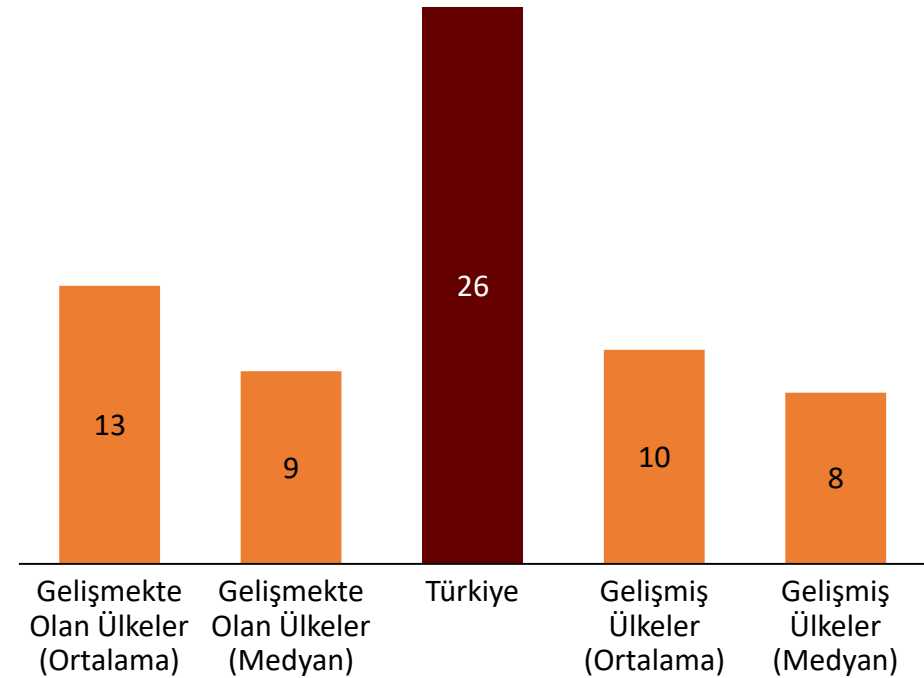
İthalat borçlarının toplam borç stoku içerisindeki payı oldukça yüksek seviyelerde.

Kısa Vadeli İthalat Borçları*

İthalat Borçları/İthalat Oranları

2020, % Oran

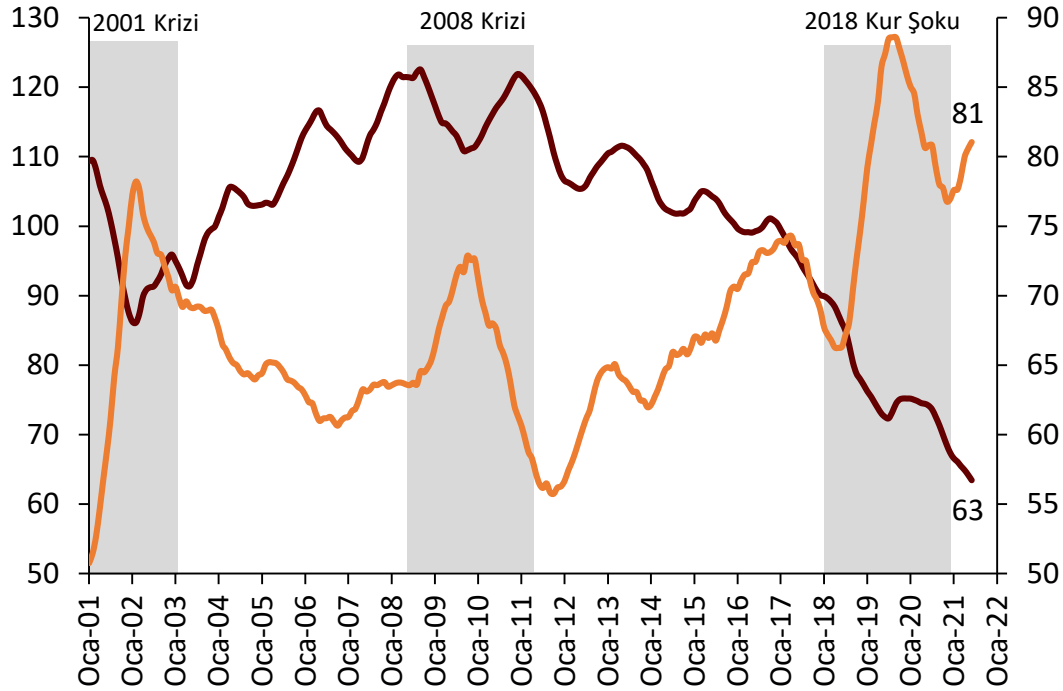
* Haziran 2021 verileri TCMB'nin metodoloji farklılığı sebebiyle önemli düşüş kaydetmiştir.

Türkiye - İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

TL'nin reel değerinin düştüğü periyotlarda ihracatın ithalatı karşılama oranının yükseldiği görülüyor.

Reel Kur ve Karşılama Oranı

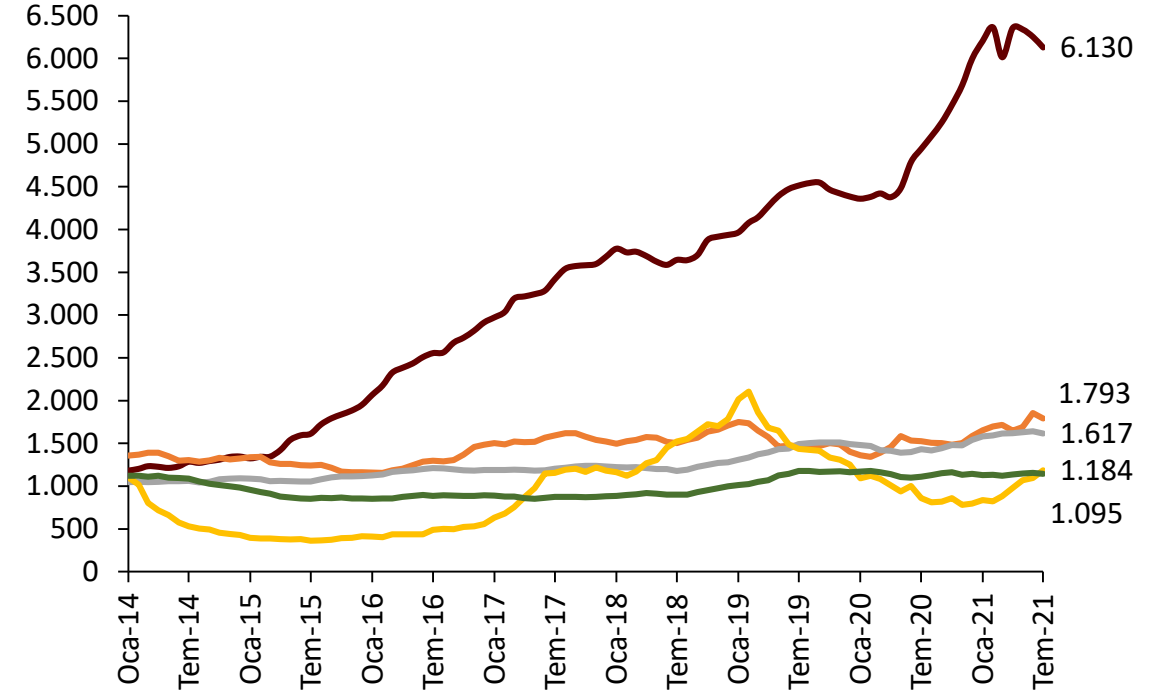
Endeks Değer, 12 Aylık Hareketli Ortalama - Yıllıklandırılmış, % Oran

— TÜFE Bazlı Reel Efektif Döviz Kuru -sol-
— İhracatın İthalatı Karşılama Oranı -sağ-

Fasıllara Göre Karşılama Oranları

Temmuz 2021 İtibarıyla İlk 5 Sektör, Yıllıklandırılmış, % Oran

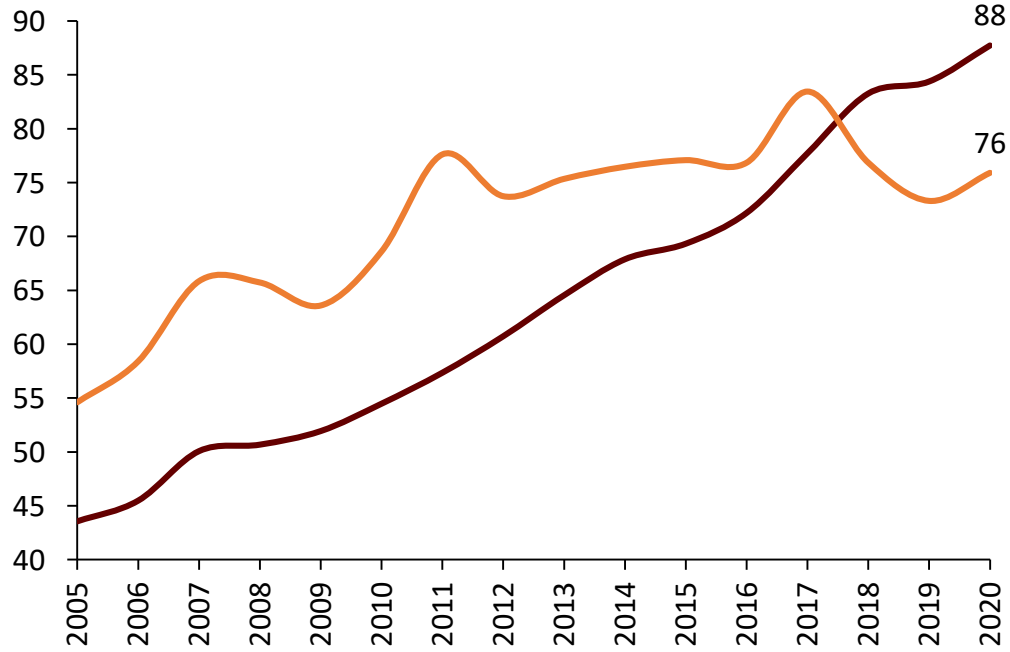

— Halılar ve dokuma yer kaplamaları
— Bitkisel müstahzarlar
— Örne giyim ürünleri
— Su ürünü müstahzarları
— Hazır giyim ürünleri

TL'nin sürekli değer kaybettiği son yıllarda ihracata yönelim ithalatın önüne geçti.

Dış Ticaret Yapan Firma Sayısı

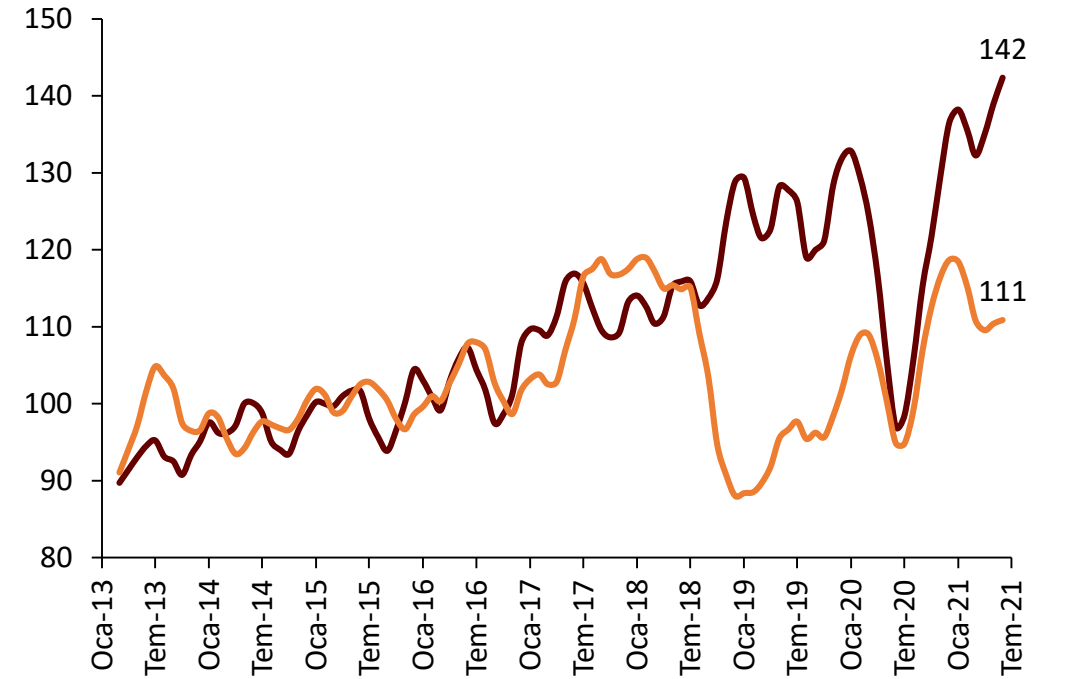
Bin Adet

— İhracat — İthalat

Dış Ticaret Miktar Endeksleri

Endeks Değer, 3 Aylık Hareketli Ortalama

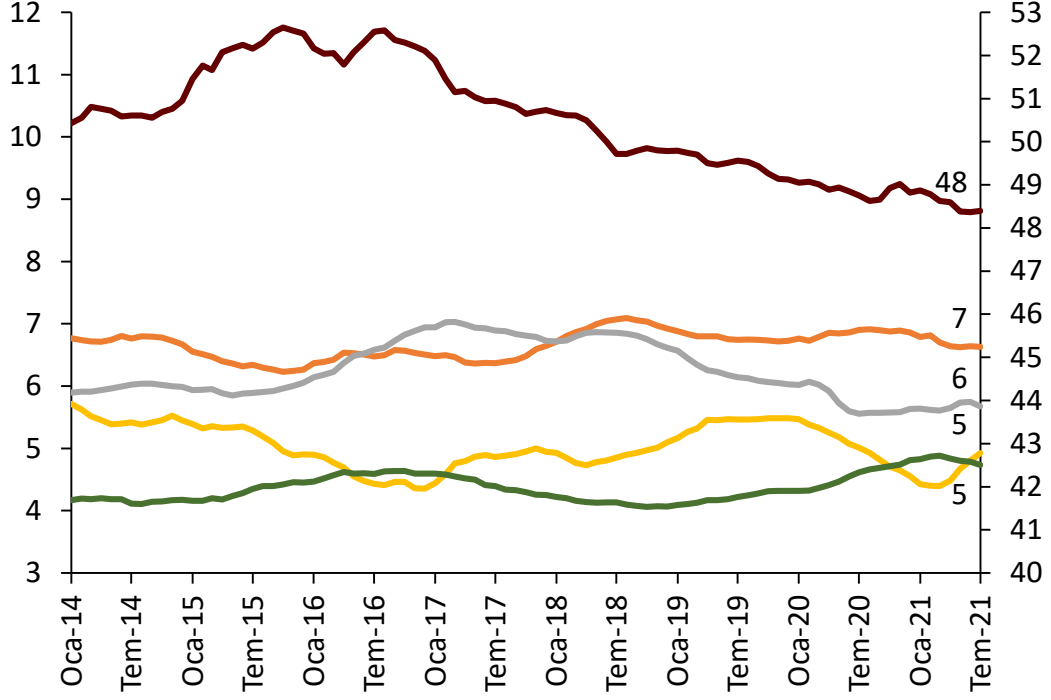
— İhracat — İthalat

Türkiye - İllere Göre Dış Ticaret

İstanbul, Türkiye'nin dış ticaretinde kilit konumda.

İllere Göre İthalat

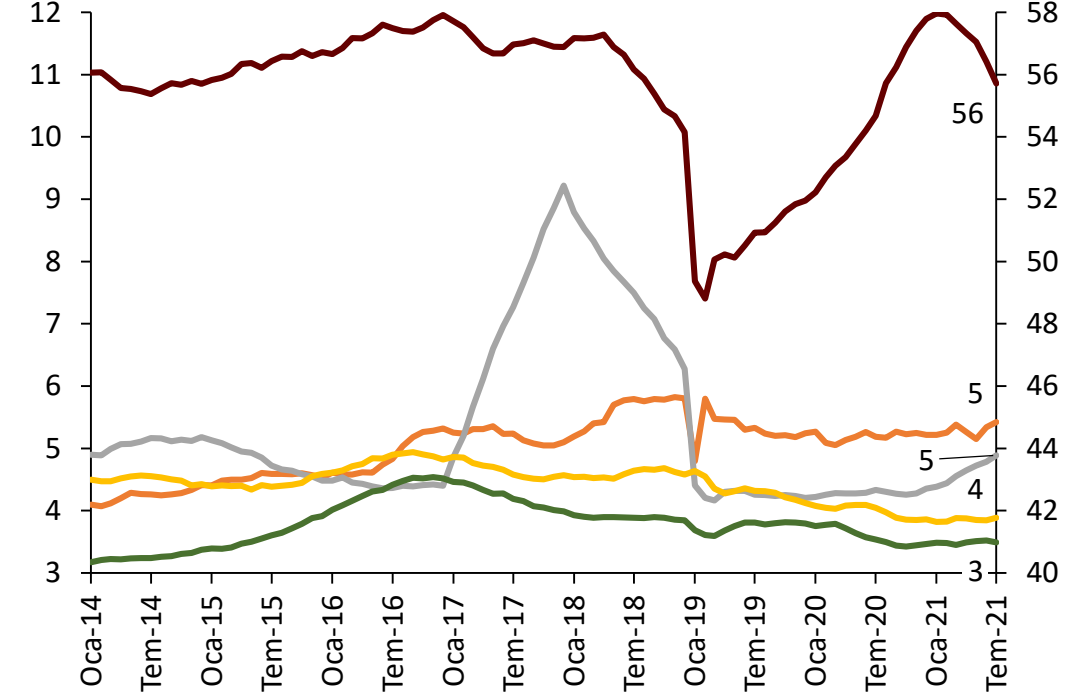
Yıllıklandırılmış, % Oran

İstanbul -sağ- Bursa Gaziantep
İzmir Kocaeli

İllere Göre İhracat

Yıllıklandırılmış, % Oran

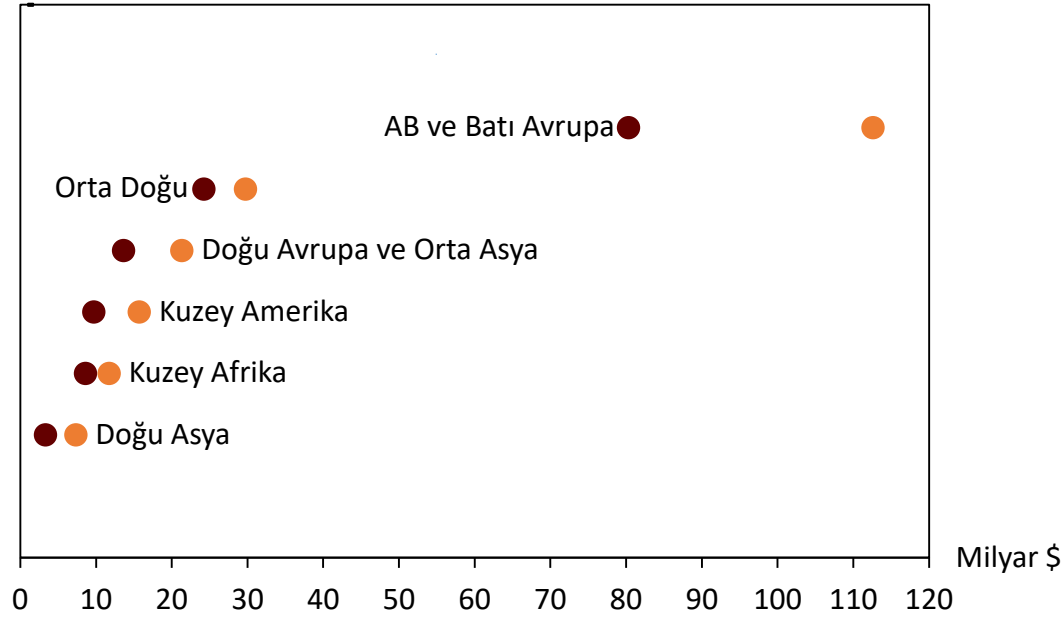
İstanbul -sağ- Kocaeli Bursa
Ankara İzmir

Türkiye - Ülkelere Göre İhracat

İhracatta Avrupa pazarı başı çekerken son yıllarda başta Orta Doğu olmak üzere Türkiye'nin ihracatındaki payı artan bölgeler bulunmakta.

Bölgelere Göre İhracat

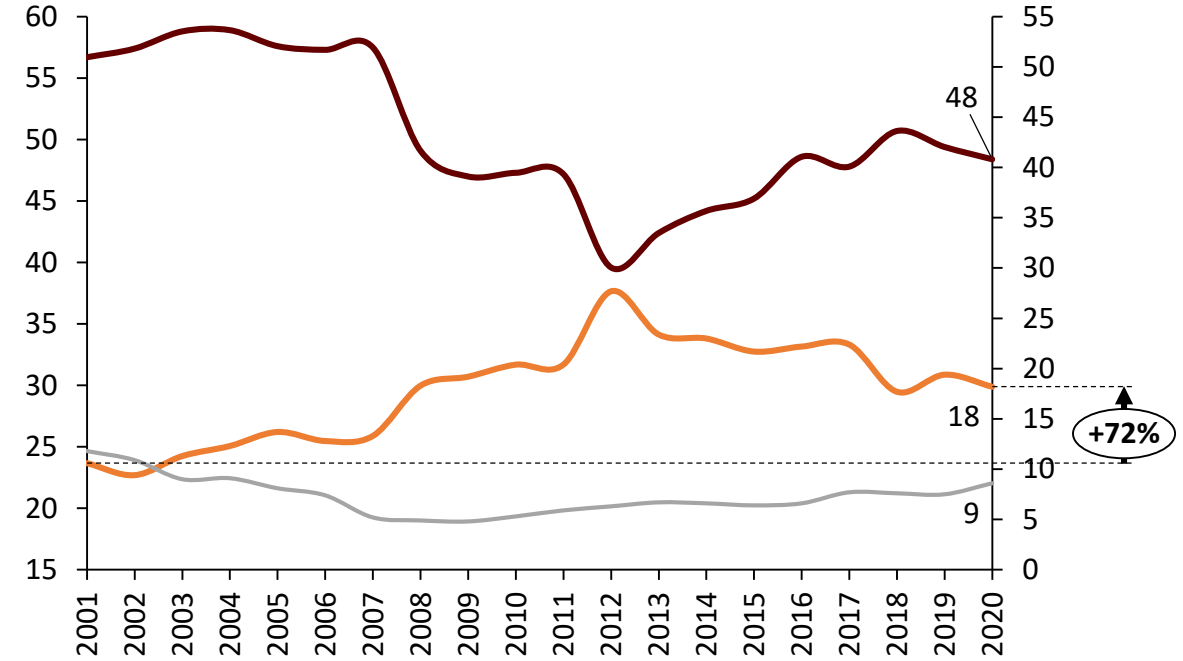
Türkiye'nin Yıllık İhracatı, Milyar \$

● Gerçekleşen İhracat
● Potansiyel İhracat

Bölgelerin İhracatta Payı

Türkiye'nin Toplam İhracat İçerisindeki Payı, % Oran

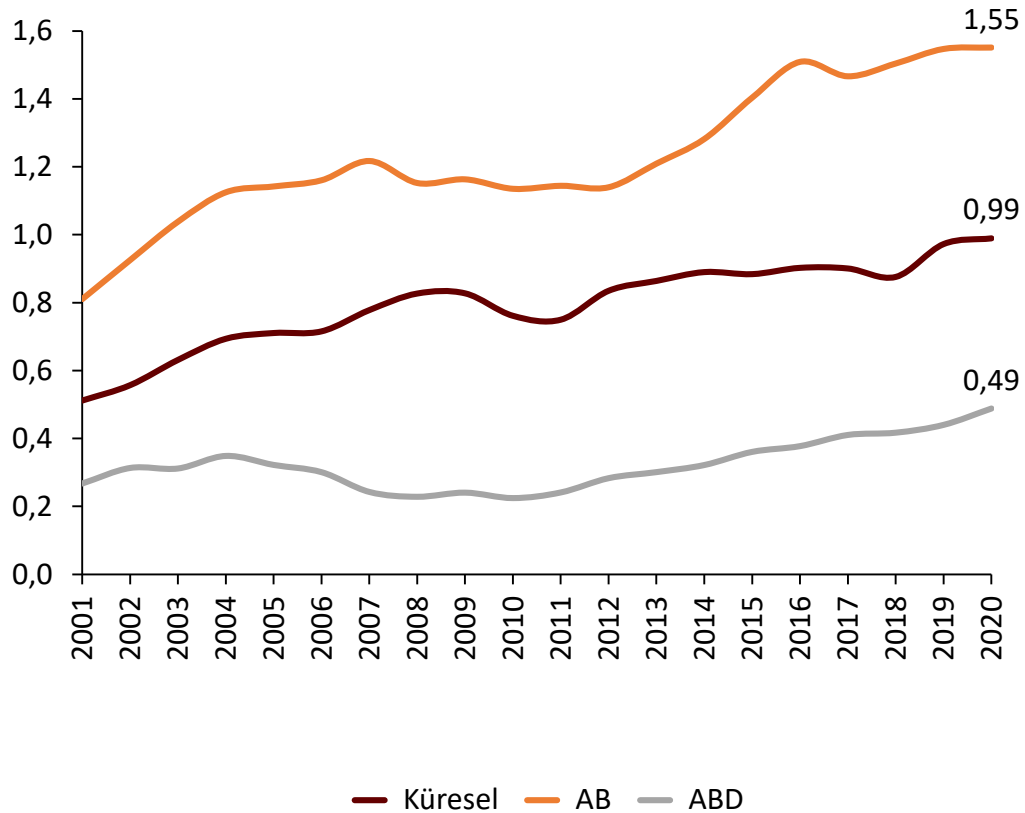
— AB (Birleşik Krallık Dahil) -sol-
— Orta Doğu -sağ-
— Amerika Ülkeleri -sağ-

Türkiye - Ülkelere Göre İhracat

Türkiye'nin pazar payları son 20 yılda ikiye katlandı fakat ihracatta katma değeri görece düşük olan ürün gruplarında öne çıkıyoruz.

Bölgesel İthalatta Türkiye'nin Payı

% Oran

İhracatta Önde Gelinen Fasıllar

Seçilmiş Ürün Grupları	2020 İhracatı (Milyar \$)	2020 Sıralaması*	Küresel Pay 2020 (%)	Küresel Pay 2019 (%)
Halılar ve dokuma yer kaplamaları	2,62	2	17,9	16,5
Tuz, kükürt ve sıva malzemeleri	2,8	2	6,9	6,1
Değirmencilik ürünleri	1,19	3	6	6,5
Örme eşya	1,51	4	4,8	4,2
Silahlar ve mühimmat	0,65	6	4,1	2,3
Dokunabilir maddelerden hazır eşya	2,52	6	2,1	3,2
Pamuk	1,46	7	3,1	3,1
Seramik ürünleri	1,25	8	2,2	2
Bitkisel müstahzarlar	2,36	8	3,8	3,3
Mobilya ürünleri	3,90	11	1,5	1,5

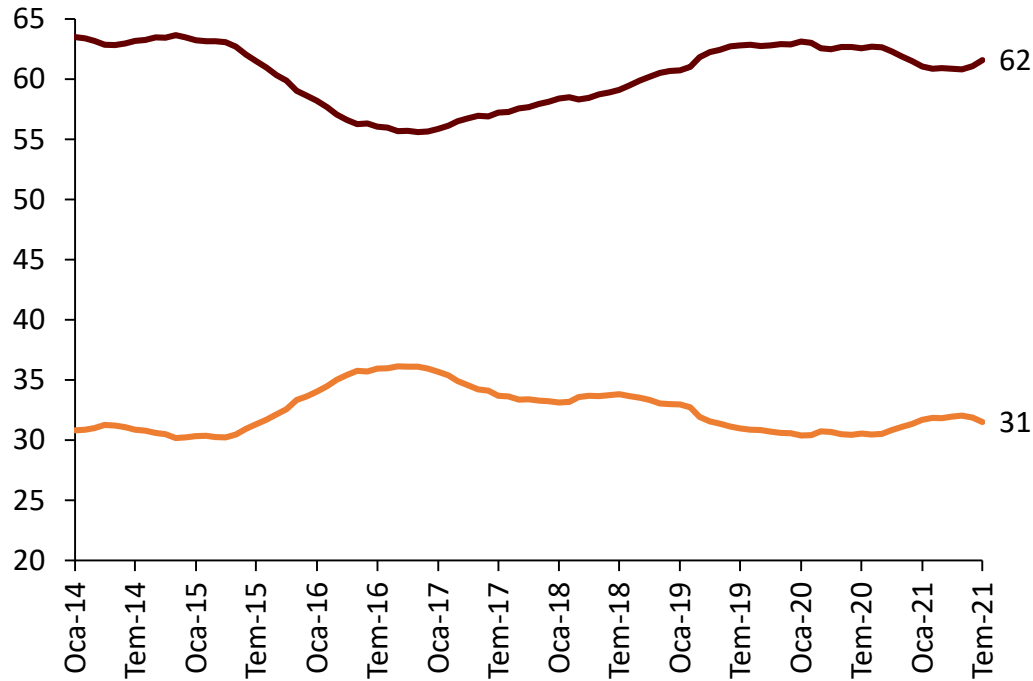
*Türkiye'nin küresel ürün ihracatındaki sıralamasını göstermektedir.

Türkiye - Döviz Türlerine Göre Dış Ticaret

Dış ticarete Euro ve Dolar kullanımını öne çıkarken toplam ihracatta Euro Bölgesi'nin payı bu alanda belirleyici etkenlerden biri.

Döviz Türlerine Göre İthalat

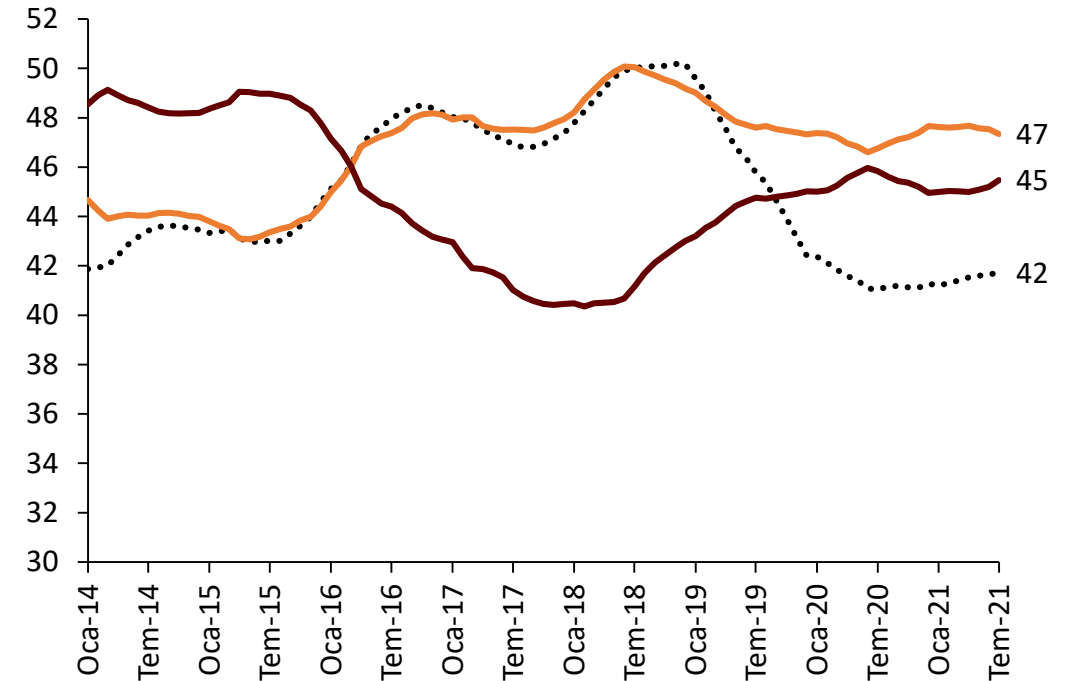
% Oran

— USD İthalat
— Euro İthalat

Döviz Türlerine Göre İhracat

Yıllıklandırılmış, % Oran

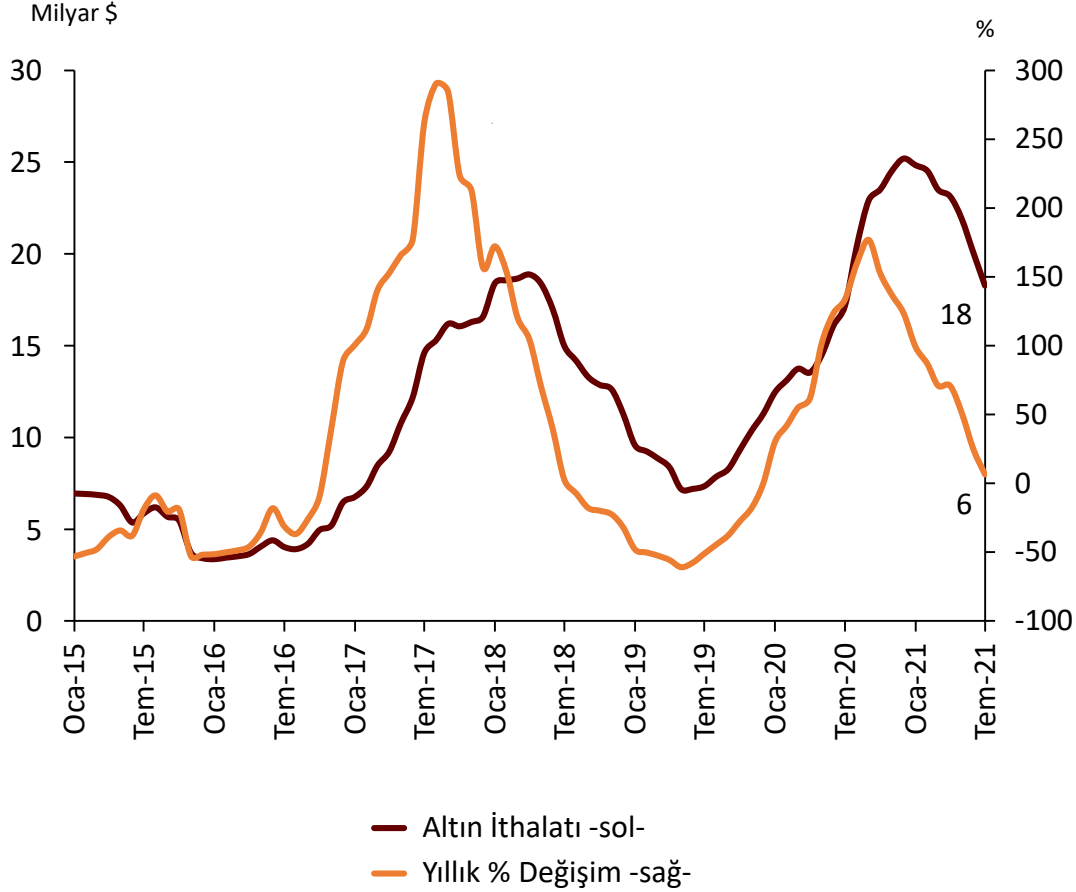
— USD İhracat
— Euro İhracat
... İhracatta AB Bölgesi Payı

Türkiye - Altın İthalatı

Altın ithalatındaki görünüm cari dengedeki toparlanmayı destekliyor.

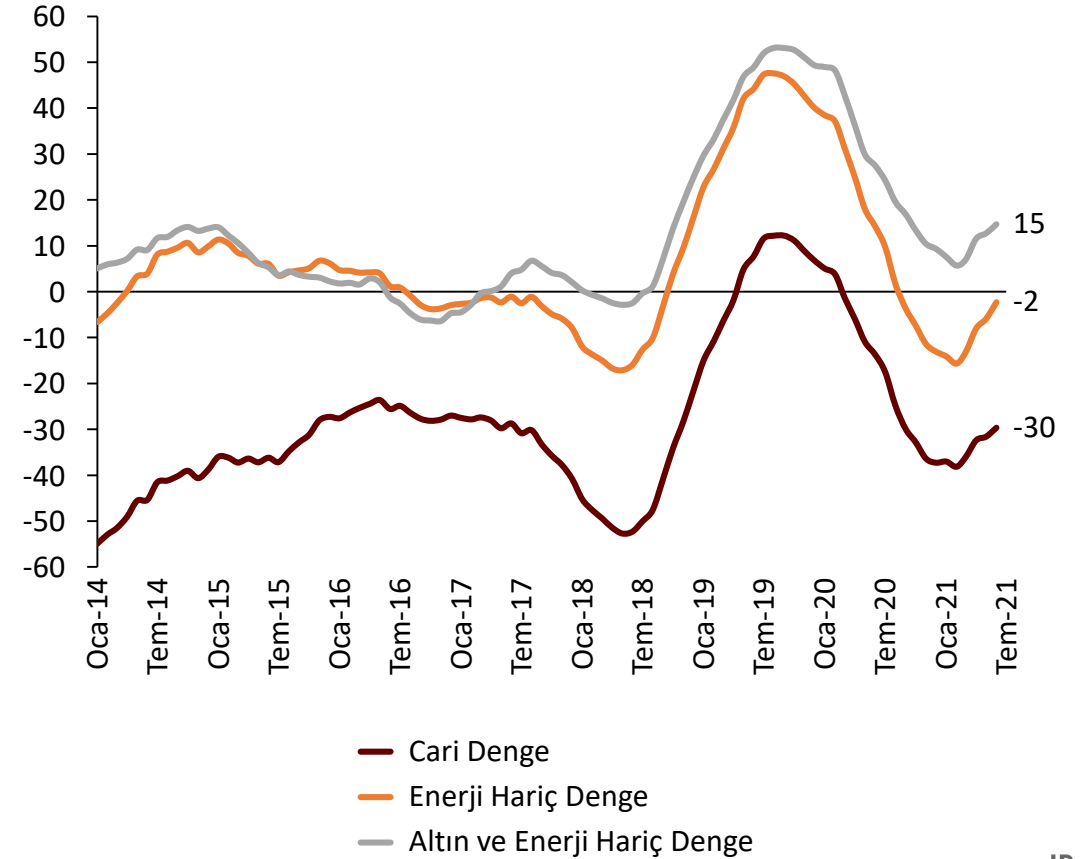
Altın İthalatı

Yıllıklandırılmış, Milyar \$ - Yıllık % Değişim

Cari Denge

Toplam İhracat İçerisindeki Pay, % Oran

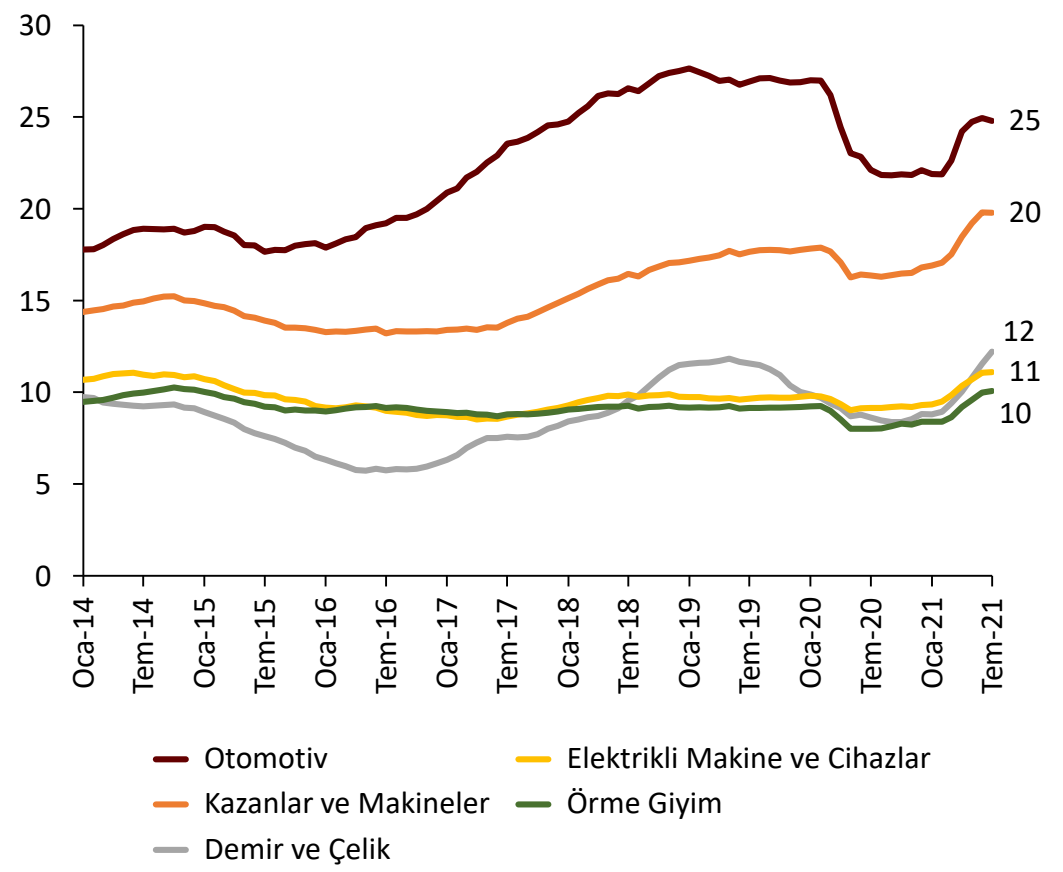

Türkiye - Fasıllara Göre İhracat

İhracatta otomotiv sektörü önde gelirken son dönemde savunma sanayi gibi birçok yeni alanda ihracat rakamları önemli artış kaydetti.

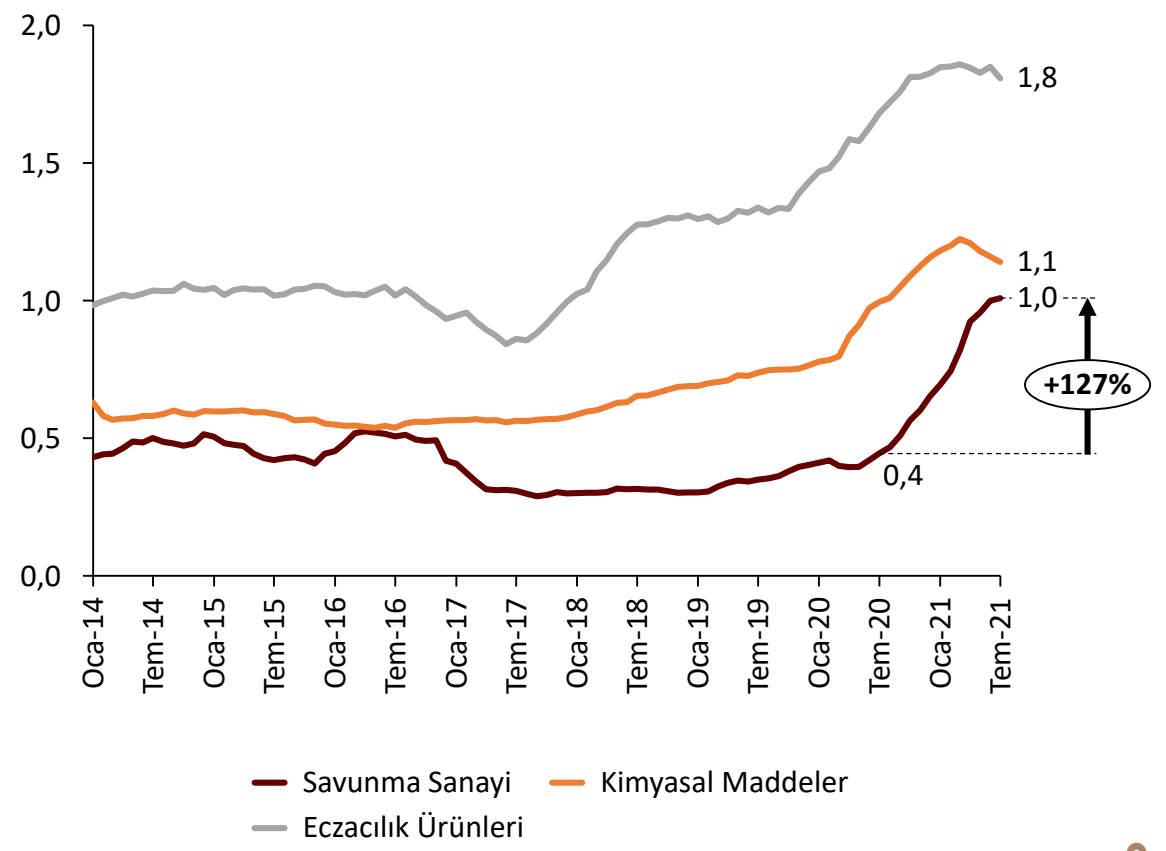
Fasıllara Göre İhracat

Temmuz 2021 İtibarıyla İlk 5 Fasil, Yıllıklandırılmış, Milyar \$

Seçili Fasılların İhracat Artışı

Yıllıklandırılmış, Milyar \$

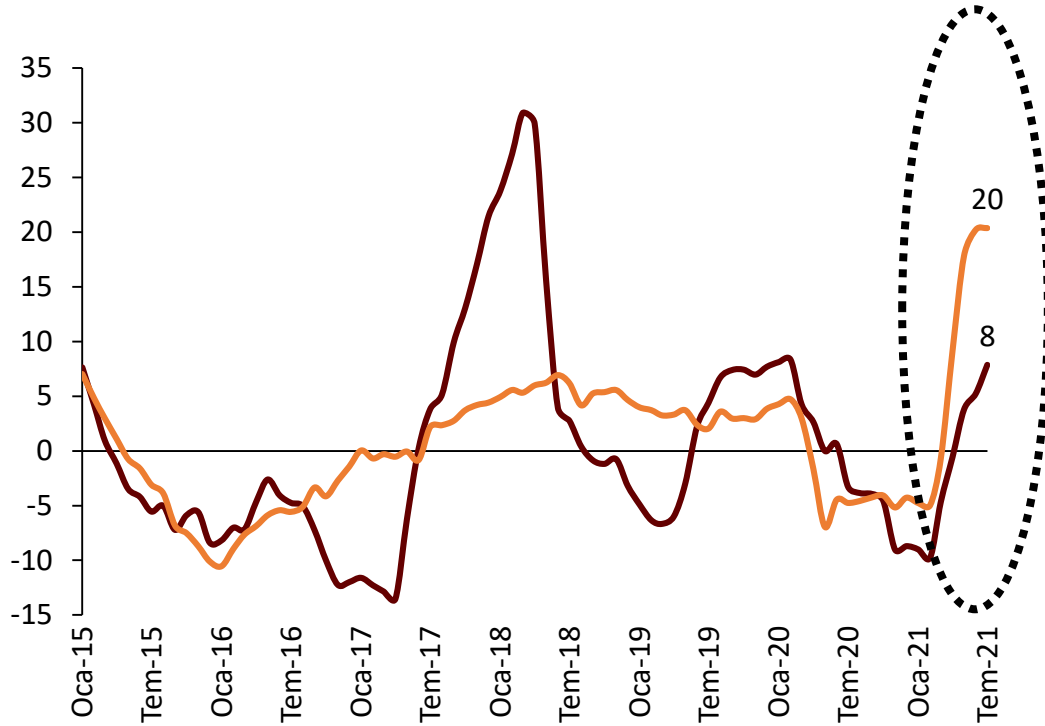

Türkiye - Teknoloji Yoğunluğuna Göre Dış Ticaret

2021 yılında ihracatta düşük teknolojili, ithalatta ise yüksek teknolojili ürünlerin ticareti önemli artış gösterdi.

Teknoloji Yoğunluğuna Göre İhracat

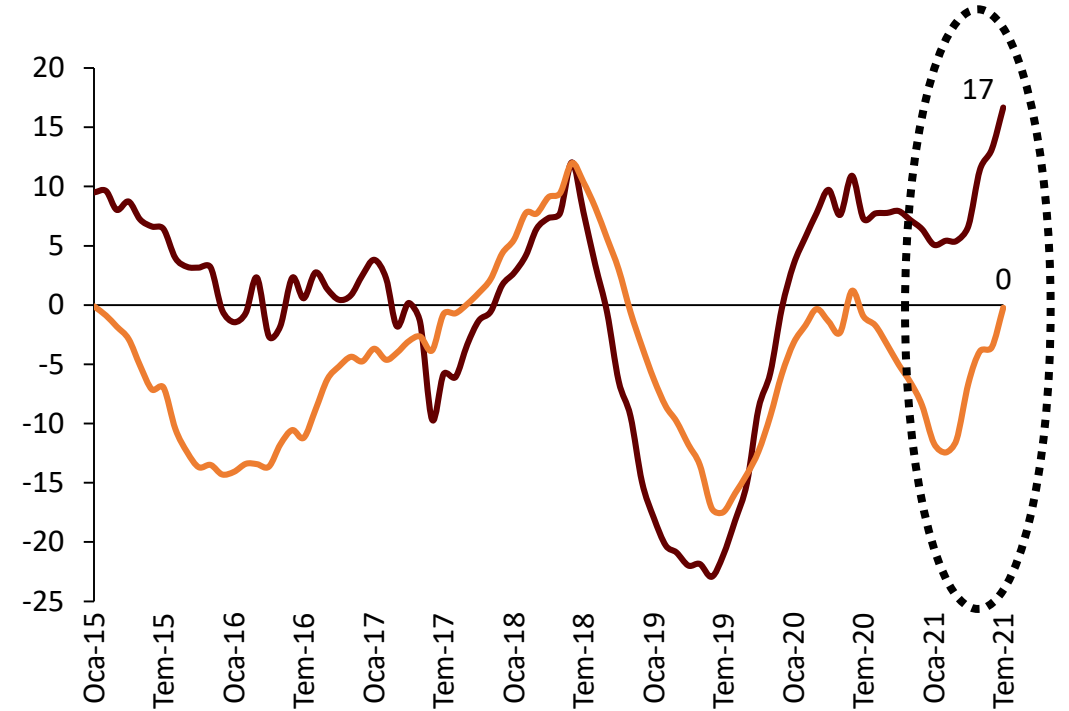
Yıllıklandırılmış, Yıllık % Değişim

— Yüksek Teknolojili Ürünler
— Düşük Teknolojili Ürünler

Teknoloji Yoğunluğuna Göre İthalat

Yıllıklandırılmış, Yıllık % Değişim

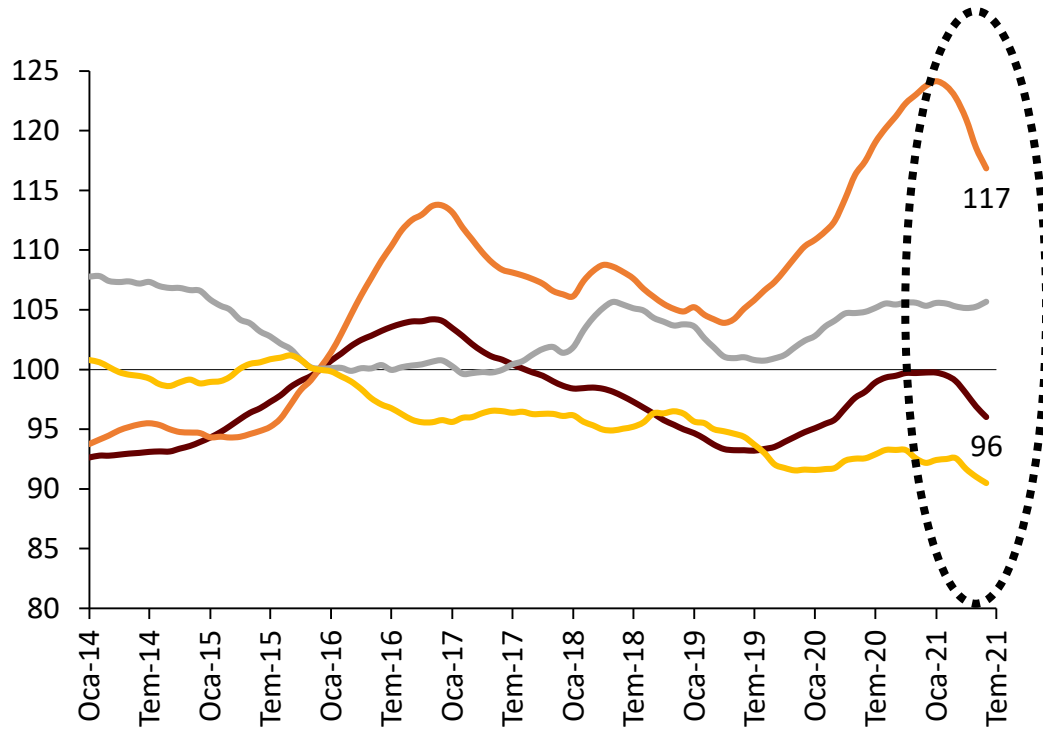
— Yüksek Teknolojili Ürünler
— Düşük Teknolojili Ürünler

Türkiye - Dış Ticaret Haddi

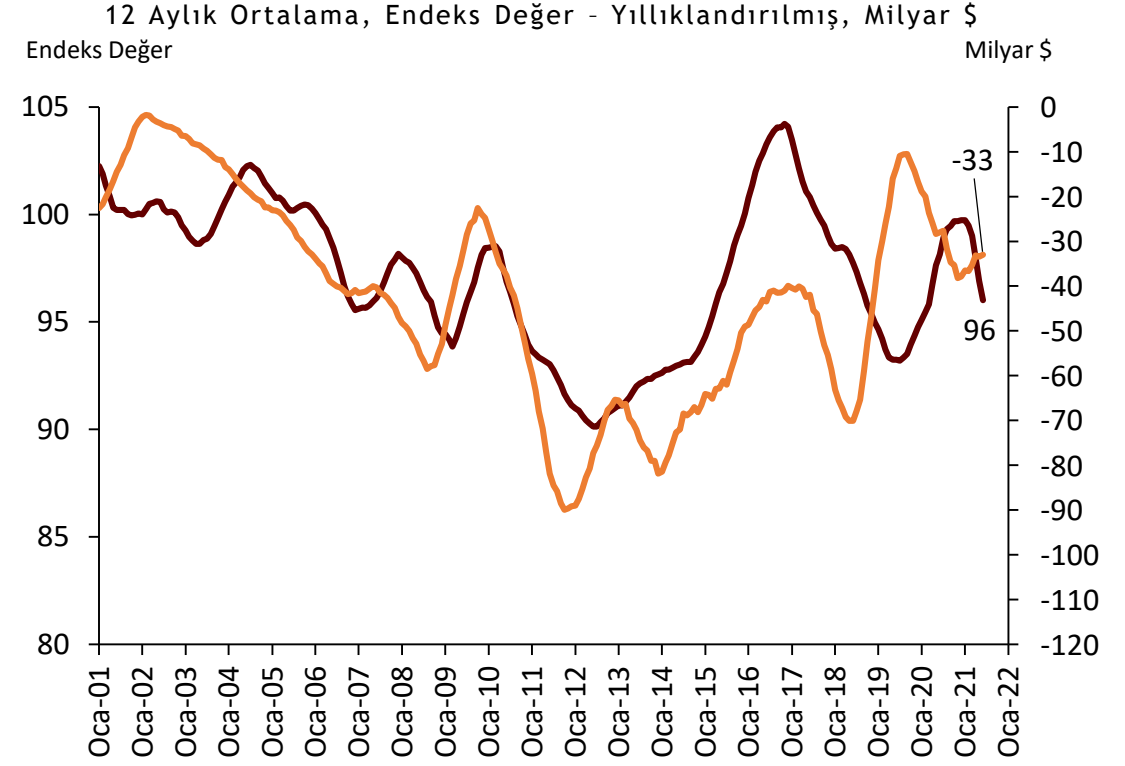
Dış ticaretin çok önemli bir kısmını oluşturan ara mallardaki birim değer değişimleri dış ticaret haddinde belirleyici oluyor.

Dış Ticaret Haddi

Yıllıklandırılmış, Endeks Değer

Dış Ticaret Haddi ve Dengesi

Pandemi sonrası dönemde Türkiye'nin önünde önemli fırsatlar bulunuyor.

GÜÇLÜ

Avrupa ve Orta Doğu gibi önemli pazarlara yakınlık
Güçlü lojistik altyapı
İhracatın finansmanında gelişmiş enstrümanlar

FIRSAT

Yeni sektörler ve pazarlarda aktifliğin arttırılması
AB için potansiyel tedarikçi olunması
Enerji rezerv keşifleri
Kur etkisi

ZAYIF

Ara mallarda dışa bağımlılık
Katma değerli mal üretiminde geri kalınması
Yüksek girdi maliyetleri

RİSK

Küresel tedarik zincirlerindeki bozulmalar
Çevre coğrafyalardaki istikrarsızlık
Uzak Doğu pazarına uzak olunması

İhracat rakamlarındaki artışın sürdürülmesi bekleniyor.

Sonuç ve Beklentiler

İhracat

- ❑ Yıllık ihracatta 200 milyar \$'ın üzerine çıkılarak rekor kırılırken son dönemde orta ve büyük ölçekli firmalarda ihracata olan yönelim önemli artış gösterdi.

İthalat

- ❑ Ara mallarda büyük ölçüde dışa bağımlı olunmasından dolayı ihracattaki artışa paralel olarak ithalat da benzer oranda artış göstermekte.

Enerji

- ❑ Dış ticaret görünümünü olumsuz yönde etkileyen enerji gruplarında Akdeniz ve Karadeniz'deki yeni rezerv keşiflerinin ardından orta ve uzun vadede güçlü bir iyileşme bekleniyor.

Kur

- ❑ TL'nin yaşadığı hızlı değer kaybının dış ticarete rekabet gücünü yükseltmesi beklenirken yüksek kurun yanında yüksek enflasyon ve yüksek faizin bulunduğu ortamda bu beklentiler henüz tam olarak karşılanamadı.

Pandemi

- ❑ Pandemi döneminde küresel ticaret hacmi hızlı daralma gösterdi ancak tedarik zincirlerindeki yeri sebebiyle Türkiye için yeni fırsatlar doğdu.

Teşekkürler...

ekonomikarastirmalar@albarakaturk.com.tr

Burada belirtilen bilgiler güvenilirliğine ve doğruluğuna inanılan kaynaklardan, okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla derlenmiştir. Resmi kaynaklardan alınan bilgilere dayalı yapılan yorumlar ve tahminler, o tarihteki kanımızı yansıtmaktaysa da bu bilgiler, hiçbir şekilde yatırım danışmanlığı faaliyeti olarak değerlendirilemeyecektir. Söz konusu kaynaklardaki hata ve eksikliklerden ve bu bilgilerin kullanılmasından doğabilecek zararlardan dolayı, Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş. hiçbir sorumluluk kabul etmez. İşbu rapor içerisindeki bilgilere ait telif hakkı Bankamıza ait olup, üçüncü kişilerce izinsiz kullanılamaz, çoğaltılamaz veya kopyalanamaz.